

ISSIQXONA SHAROITIDA BODRING NAVLARINI O'SISH RIVOJLANISH VA HOSILDORLIGIGA EKISH MUDDATLARINI TA'SIRI

Solijonov Shaxboz Zafarjon O'g'li

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti o'qituvchisi

To'rayev Temurbek Ulug'bek o'g'li

Bobojonova Madinabonu Baxodirjon qizi

Tojimatova Surayyoxon Arabjon qizi

Xoldorova Xusnida Xaydarali qizi

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti talabalari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7246937>

Annotatsiya. Bodring urug'larini ekishdan oldin issiqxona tuprog'ini ekishga tayyorlash lozim. Bunda avvalgi ekindan qolgan o'simlik qoldiqlari issiqxonadan chiqarib tashlanadi. Issiqxona tuprog'i tekislanadi, kasallik va zararkunandalardan hamda begona o'tlardan tozalanadi va dizinfektsiya qilini, uch kun tuproq yuzasiga plyonka yopib, qoldiriladi. Issiqxona tuprog'i tekislanadi va tomchilatib sug'orish quvurlari yotqiziladi. Shu yo'sinda issiqxona tuprog'i ekishga tayyorlanadi.

Kalit so'zlar: Bodring, issiqxona, sabzavotchilik, hosildorlik, orzu F_1 , multisar F_1 , Cucurbitaceae, shoxlanuvchan, qirrali, tukli.

ВЛИЯНИЕ СРОКОВ ПОСАДКИ НА РОСТ, РАЗВИТИЕ И УРОЖАЙНОСТЬ СОРТОВ ОГУРЦОВ В ТЕПЛИЧНЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация. Перед посадкой семян огурцов необходимо подготовить тепличный грунт к посадке. Из теплицы удаляют растительные остатки предыдущего урожая. Грунт теплицы разравнивают, очищают от болезней и вредителей и сорняков и дезинфицируют, накрывают пленкой по поверхности грунта на трое суток и оставляют. Грунт теплицы выравнивается и прокладываются трубы капельного орошения. Таким образом почва теплицы подготавливается к посадке

Ключевые слова: огурец, теплица, овощеводство, урожайность, сон F_1 , мультисар F_1 , Cucurbitaceae, ветвление, остроконечность, опушенность

THE EFFECT OF PLANTING TIME ON GROWTH DEVELOPMENT AND PRODUCTIVITY OF CUCUMBER VARIETIES IN GREENHOUSE CONDITIONS

Abstract. Before planting cucumber seeds, it is necessary to prepare the greenhouse soil for planting. Plant residues from the previous crop are removed from the greenhouse. The soil of the greenhouse is leveled, cleaned of diseases and pests and weeds and disinfected, covered with a film on the surface of the soil for three days and left. The soil of the greenhouse is leveled and drip irrigation pipes are laid. In this way, the soil of the greenhouse is prepared for planting

Key words: Cucumber, greenhouse, vegetable growing, productivity, dream F_1 , multisar F_1 , Cucurbitaceae, branching, pointed, hairy.

KIRISH

Tadqiqotning ilmiy yangiligi: Ilk bor Andijon viloyatining o'tloqi tuproqlari sharoitida issiqxonada bodring o'simligini urug'idan yetishtirishda ekish muddatlarini bodringning o'sishi, rivojlanishi va hosildorligiga ta'siri o'rganildi.

Tadqiqotning ilmiy va amaliy ahamiyati. Tadqiqotning ilmiy ahamiyati, issiqxona sharoitida bodring navlari urug'larini ekish muddatlarini o'simlikning unib chiqishi, o'sishi va

rivojlanishi, hosil elementlari va hosildorligiga ta'siri bilan izoxlanadi. Tadqiqotning amaliy ahamiyati, Andijon viloyatining o'tloqi tuproqlari sharoitida issiqxona sharoitida bodring navlaridan yuqori hosil yetishtirishda maqbul urug' ekish muddatlari aniqlab chiqilishi bilan asoslanadi.

O'simliklarni o'sishi va rivojlanishiga urug'larni ekish muddatlarining ta'siri. O'simliklarning me'yorida o'sib-rivojlanishi qo'llanilgan agrotexnik tadbirlarga hamda navning biologik xususiyatlariga bog'liq bo'lib, noqulay sharoitlar yuzaga kelganida yuqoridagi qonuniyatlardan cheklanishi mumkin.

Bizning olib borgan tadqiqotlarimizda o'simlikning o'sib-rivojlanishiga urug'larni ekish muddatlarining hamda qo'llanilgan agrotexnik tadbirlarning ta'siri aniqlanganida, variantlar o'rtachida farqlar kuzatilganligi aniqlandi.

Jumladan, bodringning Orzu F1 duragay navi 1-avgust muddatida ekilgan variantda parvarishlanayotgan o'simliklarning bo'yi tahlil qilinganida, 30-avgust kuniga kelib 52,8 sm ni, 14-sentyabr kuniga kelib 134,7 sm ni va 29-sentyabrga borib esa 187,8 sm ni tashkil etgani aniqlangan bo'lsa, bodringning Multistar F1 duragay navi 1-avgust muddatida ekilgan variantda yetishtirilayotgan o'simliklarning bo'yi o'lchanganida 30-avgust kuniga kelib 51,6 sm ni, 14-sentyabr kuniga kelib 128,1 sm ni va 29-sentyabrga borib esa 180,1 sm ni tashkil etgani kuzatildi.

Bodringning Orzu F1 duragay navi 15-avgust muddatida ekilgan variantda o'simliklarning o'rtacha bo'yi 14-sentyabr kuniga kelib 58,4 sm ni, 29-sentyabr kuniga kelib 150,5 sm ni va 14-oktyabrga borib esa 217,5 sm ni tashkil etgan bo'lsa, bodringning Multistar F1 duragay navi 15-avgust muddatida ekilgan variantda o'simliklarning bo'yi 14-sentyabr kuniga kelib 55,0 sm ni, 29-sentyabr kuniga kelib 142,3 sm ni va 14-oktyabrga borib esa 208,4 sm ni tashkil etganligi qayd etildi.

Bodringning Orzu F1 duragay navi 30-avgust muddatida ekilgan variantda tahlil qilinganida, o'simlikning bo'yi 29-sentyabr kuniga kelib 55,5 sm ni, 14-oktyabr kuniga kelib 142,2 sm ni va 29-oktyabrga borib esa 205,3 sm ni tashkil etgan bo'lsa, bodringning Multistar F1 duragay navi 30-avgust muddatida ekilgan variantda o'simliklarning bo'yi 29-sentyabr kuniga kelib 53,5 sm ni, 14-oktyabr kuniga kelib 135,4 sm ni va 29-oktyabrga borib esa 197,5 sm ni tashkil etganligi aniqlandi.

Olingan natijalardan ko'rinib turibdiki, urug'larni ekish muddatlarini poya balandligiga ta'siri o'ziga xos bo'lganligi kuzatilib, eng yaxshi natija har ikki navda ham urug'lar 15-avgust muddatida ekilgan variantlarda aniqlanganligi qayd etildi.

Bodring navlarini gullash darajasiga urug'larni ekish muddatlarining ta'siri aniqlanganida ham yuqoridagi qonuniyatlarga xos bo'lgan ma'lumotlar olinganligi kuzatildi.

.1-jadval

Urug'larni ekish muddatlarini bodring navlarining poya balandligiga ta'siri, sm. (2020-2021 yy. o'rtacha)

№	Bodring navlari	Ekish muddatlari	O'simlik bo'yi, sm		
			30 kunda	45 kunda	60 kunda
1	Orzu F1	1-avgust	52,8	134,7	187,8
2		15-avgust	58,4	150,5	217,5
3		30-avgust	55,5	142,2	205,3

4	Multistar F1	1-avgust	51,6	128,1	180,1
5		15-avgust	55,0	142,3	208,4
6		30-avgust	53,5	135,4	197,5

TADQIQOT NATIJASI VA MUHOKAMA

Jumladan, bodringning Orzu F1 duragay navi 1-avgust muddatida ekilgan variantda parvarishlanayotgan o‘simliklarning gullash darajasi tahlil qilinganida, 30-avgust kuniga kelib 6,4 donani, 14-sentyabr kuniga kelib 14,6 donani va 29-sentyabrga borib esa 23,8 donani tashkil etgani aniqlangan bo‘lsa, bodringning Multistar F1 duragay navi 1-avgust muddatida ekilgan variantda yetishtirilayotgan o‘simliklarning gullashi 30-avgust kuniga kelib 6,1 donani, 14-sentyabr kuniga kelib 14,0 donani va 29-sentyabrga borib esa 23,0 donani tashkil etgani kuzatildi.

Bodringning Orzu F1 duragay navi 15-avgust muddatida ekilgan variantda o‘simliklarning gullash darajasi o‘rganilganida 14-sentyabr kuniga kelib 7,8 donani, 29-sentyabr kuniga kelib 16,7 donani va 14-oktyabrga borib esa 26,8 donani tashkil etgan bo‘lsa, bodringning Multistar F1 duragay navi 15-avgust muddatida ekilgan variantda o‘simliklarning gullashi 14-sentyabr kuniga kelib 7,5 donani, 29-sentyabr kuniga kelib 15,8 donani va 14-oktyabrga borib esa 25,2 donani tashkil etganligi qayd etildi.

Bodringning Orzu F1 duragay navi 30-avgust muddatida ekilgan variantda o‘simlikda mavjud gullar tahlil qilinganida 29-sentyabr kuniga kelib 7,1 donani, 14-oktyabr kuniga kelib 15,2 donani va 29-oktyabrga borib esa 25,1 donani tashkil etgan bo‘lsa, bodringning Multistar F1 duragay navi 30-avgust muddatida ekilgan variantda o‘simliklarning gullari soni aniqlanganida 29-sentyabr kuniga kelib 6,6 donani, 14-oktyabr kuniga kelib 14,5 donani va 29-oktyabrga borib esa 24,1 donani tashkil etganligi aniqlandi.

.2-jadval

Urug‘larni ekish muddatlarini bodring navlarining gullash soniga ta’siri, dona (2020-2021 yy. o‘rtacha)

№	Bodring navlari	Ekish muddatlari	Gullar soni, dona		
			30 kunda	45 kunda	60 kunda
1	Orzu F1	1-avgust	6,4	14,6	23,8
2		15-avgust	7,8	16,7	26,8
3		30-avgust	7,1	15,2	25,1
4	Multistar F1	1-avgust	6,1	14,0	23,0
5		15-avgust	7,5	15,8	25,2
6		30-avgust	6,6	14,5	24,1

Tajriba variantlaridan olingan natijalardan ham ko‘rish mumkinki, o‘simliklarning gullash darajasiga urug‘larni ekish muddatlarining ta’siri sezilarli bo‘lganligi kuzatilib, eng samarali muddat har ikki navda ham 15-avgust ekanligi qayd etildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Andijon viloyatining o‘tloqi tuproqlarida issiqxona sharoitida bodringning Orzu F1 va Multistar F1 duragay navlari urug‘larini ekish muddatlarini hosildorlikka ta’sirini o‘rganish bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlarimiz natijalariga asosan quyidagi xulosalarni berishimiz mumkin: **1.** Issiqxonalarda bodring yetishtirish uchun eng maqbul harorat kunduzi 20-24 °S,

kechqurun 18-20⁰S ekanligini hisobga olib, bodring urug'larini ekishning eng maqbul muddati 15-20 avgust deb hisobladik.**2.** Issiqxonalarda bodring urug'larini 15-avgust muddatida ekish, 1-avgust va 30-avgust muddatida ekishga nisbatan ko'chatlarning unib chiqish ko'rsatkichi 0,3-1,6 dona/pm gacha yuqori bo'lishi aniqlandi.

3. Issiqxonalarda bodring urug'larini 15-avgust muddatida ekish, 1-avgust va 30-avgust muddatida ekishga nisbatan tup balandligi 12,2-29,7 sm. gacha yuqori bo'lishi aniqlandi.**4.** Issiqxonalarda bodring urug'larini 15-avgust muddatida ekish, 1-avgust va 30-avgust muddatida ekishga nisbatan bir tupda gullar sonini 1,7-3,0 donagacha yuqori bo'lishi aniqlandi.

REFERENCES

1. Bakuras N.S., Kambarov R.S. Выращивание рассады и овощей в пленочных теплицах. – Т.: FAN, 1979. – 104 S.
2. Bakuras N.S., Lutsenkova K.K. Тепличное овощеводство Узбекистана. – Т.: Mehnat, 1985. – 164 S.
3. Bizgalov V.A., Sovetkina V.E., Savinova N.I. i dr. Овощеводство защищенного грунта. – М.: Kolos, 1995. – 352 S.
4. Gil L.S. Fertigatsiya – orosheniye s ispolzovaniyem rastvorimых udobreniy v sistemax kapelnogo poliva. – Kiyev: ETNOS, 2005. – 93 S.